क्र. १५३

संस्कृत

राजशेखर

Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

(1)

॥ अथश्रीगंगालहरीसटीकप्रारंभः ॥

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

(2)

॥ श्रीगंगाहरीसटीकप्रारंभः ॥

"Joint project of the Rajawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai."

॥श्री गंगालहरीची कथा अशी आहे शके १५०० बौध्यनामसंवत्सरे फसलि
संवत् १९९ साली दिल्लित अकबर नामे बादशाह राज्यकरीत असता त्याचे संग्रही जगन्नाथ गयपंडीत ब्राह्मण होता त्याणे बादशाहाची मर्जी प्रसन्न करून त्याची कन्या सुंदर रूपवती पाहून मोहीत होऊन अंगिकार केला हा अविचार पंडितानी पाहुन त्यास बहिष्कृत केले तेव्हा तो अंतर्यामी निर्दोष होता त्यापीलोकी कान शुद्ध व्हावे म्हणून सर्व ब्राह्मण मिळून प्रार्थना केली की मला जाती तघ्यावे तेव्हा ते ब्राह्मण म्हणू लागले की जाती तुह्यास घेत नाही असे ऐकताच श्री गंगा माइ अंगिकार करील असा निश्चय करून यवनी सहवर्तमान स्वग्रही बसले. आणि ब्राह्मणास मनक्ष गंगेचा स्तुतीचा एक श्लोक म्हणत असता ये कये कपायरी पाणी चढुला गले अशा दावन्न पायऱ्या पाणी चढुन साक्षात दिव्य दर्शन देऊन त्यांउभयतांचा उद्धार केला.

॥श्री गंगालहरी प्राकृत समश्लोकी भाषांतरासहित करून पुण्यात ॥
ज्ञानप्रकाश छापखान्यात छापिले.

(3A)

"Joint project of Shri Jawahar Shikshan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai"

(५)

अथ गंगालहरी प्रारंभः क्रीयते ॥ ५ ॥

Digitized by the Prawade Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai as part of the project of the Government of Maharashtra

श्रीगणेशायनमः ॥ श्रीगुरुचरणारविंदाभ्यांनमः ॥ गुरुंप्रणम्य पीयु
ष लहर्याः प्राकृतैः पदैः भावार्थ दीपिके यंहितन्यते बुध तुष्टये ॥१॥
प्राकृत भावार्थदीपिका लिख्यते ॥ समृद्धीसौ भाग्या सहित वसुधा नी

॥ श्री ॥ समृद्धंसौभाग्यंसकलवसुधायाःकिमपित ॥
॥ न्महैश्वर्यलीलाजनितजगतःखंडपरशोः ॥ श्रुती ॥
॥ नांसर्वस्वंसकृतमथमूर्तंसमनसांसुधासौंदर्यं ॥
॥ तेसलिलमशिवन्नःशमयतु ॥ १ ॥

र विभवें ॥ धरीयेलें प्रेमें स्वशिरि महदैश्वर्यचि भवें श्रुतीचा आत्मत्वें प्र
थित जलजें पुण्य चि बुधा हरो मत्पापा तें सलिल मधुरत्वीं सुरसुधा ॥१

(5A)

प्राकृतटीका ॥ दरिद्र्यातें देसी स्वधन दुरिता हारिसि तसा प्र
वाहातें पाहतां सहज करुणा ही तुज असी ॥ अविद्येचा व

॥ दरिद्राणादैन्यंदुरितमथ दुर्वासनहृदांदुतं ॥
॥ दूरीकुर्वन्सकृदुपगतोदृष्टिसरणीं ॥ अपि ॥
॥ द्रोणाविद्यद्रुमदलनदीक्षागुरुरिह प्रवाहस्ते ॥
॥ वारांश्रियमयमपारांदिशतुनः ॥ २ ॥ ॥

क्षा उपदि हि गुरु होउनि दये जलाचा संघातें अतुल मज दे
श्री त्वत रियें ॥ २ ॥

उमा मात्सर्याने सकपट तुला जा अवसरी कटाक्षे पाहे तोंउ
सळति तुझा कोप लहरी ॥ अशा जा त्या लाटा शिव शिरि

॥ उदंचन्मात्सर्यस्फुटकपटहेरंबजननीक ॥
॥ टाक्षव्याक्षेपक्षणजनितसंक्षोभनिवहाः ॥
॥ हरंतुत्वंगंतोहरशिरसिगंगातनुभूवस्तरं ॥
॥ गाःप्रोक्तुंगादुरितभवभंगायभवतां ॥ ३ ॥ ॥

बहू नृत्य करिती करी ऐसें माझा भव भय अघाला हि
हरिती ॥ ३ ॥ ॥

(6A)

स्मृती होतां जाला न जरि सुकृतातें कधि करी तयाचा अ
ज्ञाना हरिसि रवी जैसें तम हरी ॥ तुझी ऐशी मूर्ती विम

॥ स्मृतिंयाता पुसांमकृत सुकृतानामपिचया ॥
॥ हरंत्यंतस्तंद्रांति मिरमिवचंडांशुसरणिः ॥ इ ॥
॥ यंसातेमूर्तिः सकलसुरसंसेव्यसलिलाममां ॥
॥ तः सतापंत्रिविधमथपापंचहरतां ॥ ४ ॥ ॥

लजलरुपा सुरनता हरो हृत्तापातें अणि त्रिविध पापास
हि अतां ॥ ४ ॥ ॥

Joint project of Shri Pune Tarwadi Bhishm Pitamah Samvardhan Mandal, Dhule and the Bhavan's Publication, Mumbai.

तुझा आस्रा होता ह्मणुनि अति गर्वास धरुनी सुरांची म्या
ज्ञा बहुत परि केली सुजनी॥ अतां औदास्याची मति

॥तवालंबादंबसुरदलघुगर्वेणसहसामयास॥
॥वैवज्ञासरणिमथनीताःसुरगणाः॥इदानीं॥
॥औदास्यंभजसियदिभागीरथितदानिराधा॥
॥रोत्हारोदिमिकथयकेषामिहपुरः॥५॥ ॥.

धरिसि भागीरथि जरी निराधारी कोठें रडु मि वद को
णापसि तरि ॥५॥ ॥

Rajaram Shinde Samadhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai Project of Digitalization of Manuscripts

(७A)

अगे आई राज्या तृण सम परी टाकुन सदा तुझा तीर प्रां
ती वसति जन सेवार्थचि मुदा ॥ सुधेपेक्षां स्वादु तव उदक

॥ अपिप्राज्यंराज्यंतृणमिवपरित्यज्यसहसा ॥
॥ विलोलद्वानीरंतवजननितीरंश्रितवतां ॥ ॥
॥ सुधातःस्वादीयःसलिलमरमातृप्तिपिबतांज ॥
॥ नानामानंदःपरिहसतिनिर्वाणपदवी ॥ ६ ॥ ॥

आतृप्त उदरीं पितां हो जो हर्ष स्वमनि हसतो मुक्तिस
परी ॥ ६ ॥ ॥

Joint Project of The Rewade Vishodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

सकाळी स्नानातें नृपति वनिता येती बहुता मृगाची क
स्तुरी मिळति जलि जेव्हा स्नान धुतां ॥ विमानी तेंव्हा ते

॥ प्रभातेस्नानीनांनृपतिरमणीनांकुचतटी ॥
॥ गतोयावन्मात भिलति तवतोयैर्मृगमदः ॥ ॥
॥ मृगास्तावद्धैमानिकशतसहस्रैःपरिवृताः ॥
॥ विशंतीस्वछंदं विमलवपुषो नंदनवनं ॥ ७ ॥ ॥

मृग बसनि जाती स्ततनुते धरोनि स्वर्लोकी प्रसिद्ध प्रथित यश
ऐसें स्करनुते ॥ ७ ॥ ॥

(8A)

स्मृती होतां स्वांता सुख करि तसें गायन मुखीं करीतां तसा
पा त्वरित हरितो होयनदुखी ॥ असें जें गंगा हें पद वदन पद्मी

॥ स्मृतंसद्यःस्वांतं विरचयतिशांतंसकृदपि ॥
॥ प्रगीतंयसापंझटितिभवतापंचहरति ॥ इ ॥
॥ दंतद्वंगेतिश्रवणरमणीयंखलुपदंममप्रा ॥
॥ णप्रांतर्वदनकमलांतर्विलसतु ॥ ८ ॥ ॥

भ्रमरसे रमो प्राणांतीयां स्वर सहित शब्दें मधुरसे ॥ ८
॥ छ ॥ ॥

Jain Education International Rajaram Sansthan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan Mumbai

तुझा तीरी क्रीडा करिति अपुल्या टाकुनि गृहा स्पृहा नाहीं काका सुरपुर सरवाची मनि पाहा ॥ निवासी लोकां

॥ यदंतःखेलंतोबहलतरसंतोषभरितानका॥
॥ कानाकाधीश्वरनगरसाकांक्षमनसः॥ निवा॥
॥ साल्लोकानांजनिमरणशोकापहरणंतदेतत्ते॥
॥ तीरंश्रमशमनधीरंभवतुनः॥९॥ ॥ ॥

Joint photo by the Pravadan Sanshodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

चें भव (जन्म) मरण शोकास हरितें धरो तूझें तीर श्रम भय विनाशास मनितें ॥९॥ ॥

(9A)

अहो वेदानी जें अलभ गतभेदास हि तसें मनोवाणीचा ही अवसर तिळ प्राय न दिसे ॥ निराकारी नित्य स्वरूप

॥नयत्साक्षाद्वेदैरपि गलित भेदैरवसितंनय ॥
॥स्मिन्जीवानांप्रसरति मनोवागवसरः॥ नि ॥
॥राकारं नित्यं निजमहिम निर्वासिततमो वि॥
॥शुद्धंयत्तत्वंतवजन नितत्वंन विषयः॥१० ॥ ॥

खि रमतें जें स्वरूपुनी असें तूझें तत्व प्रकट न महाज्ञा न नयनी ॥१० ॥ ॥

Joint Project of Sadhanajayade Sadhodhan Mandal, Dhule and the Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

न हो दानें ध्यानें बहुत यज्ञने विष्णुपद जें तपोयोगे तेसें
अलभ चि महचिंत्यपदजे ॥ अज्ञानें ही देशी सहज उदकीं

॥ महादानैर्ध्यानैर्बहुविधवितानैरपिचयज्ञैः ॥
॥ भ्यंघोराभिःसुविमलतपोराजिभिरपि ॥ अ ॥
॥ चित्यंतद्विष्णोःपदमखिलसाधारणतयाद ॥
॥ दानाकेनासित्वमिहतुलनीयाकथयनः ॥११॥

स्नान करितां तुझ्या तोल्या कोण त्रिभुवनि असी देवि
हरिता ॥ ११ ॥ ॥

(10A)

मनुष्यांनीं तूतें हरिसि पाहातां संसृति भया अशा मूर्तीचा
गे वदल महिमा कोण सुधिया ॥ उमेचा प्रीतीतें त्यजुनि

॥नृणा निक्षामात्रादपि परिहरंत्या भवभयं शि॥
॥वायास्ते मूर्तेः कइह महिमानं निगदितुं ॥अम॥
॥र्षत्मानायाः परम मनुरोधं गिरिभुवो विहायश्री॥
॥कंठः शिरसि नियतं धारयतियां॥१२॥ ॥ ॥

शिरि वाहें शिव तुला नसे गंगे कोण्ही करिल तुजसी अ
त्यहि तुला ॥१२॥ ॥

Joint project of Rajwade Sanshodhan Mandal, Dhule and Yashwantrao Chavan Pratishthan, Mumbai.

मदोन्मत्तानीं जीं कृत बहुत निंदास्पद तसीं नसे शुद्धी शास्त्री
पिशुन तनुला जेवि सुदसी ॥ अवाच्य व्रात्यानी किंतिक
उत्तमतरवार संस्कारहीनांना

॥ विनिंद्यान्युन्मत्तैरपिचपरिहार्याणिपिशुनैरवाच्या॥
॥ निर्व्रात्यैःसपुलकमपास्यानिपिशुनैः॥हरंती ॥
॥ लोकानामनवरतमेनांसिकियतांकदाप्यश्रांता॥
॥त्वंजननिपुनरेकाविजयसे॥१३॥ ॥ ॥

असिं पापें तु हरिसी न हो ग्लानी तूला परि जननि ये
काकि दिससि ॥१३॥ ॥

(11A)

अई स्वर्गा हूनी अवनितल शोकापहरणा परी येसी शं
भू धरि शिरि सतत मानी स्वशरणा ॥ अशा निर्लोभ्याचें

॥ स्वर्लंतीस्वर्लोकादवनितलशोकापहृतयेज ॥
॥ टाजूटग्रंथौयदसि विनिबध्यापुरभिदा ॥ अये ॥
॥ निर्लोभानामपिमनसिलोभंजनयतांगुणाना ॥
॥ मेवायंतवजननिदोषःपरिणतः ॥ १४ ॥ ॥

हृदय अति लोभास्पद घडे गुणाचे हे दोष त्रिपथगमने स्प
ष्ट उघडें ॥ १४ ॥ ॥

Joint project of Shri Vasudev Jansiddhan Mandal, Dhule and the Shri Vasudev Jansiddhanta Pravachan Mandal, Mumbai.

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com